

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин ім. Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ГОЛОВКО

31 вересня 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Світова економіка

рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 29 Міжнародні відносини

спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

освітня програма Міжнародні відносини

вид дисципліни обов'язкова

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2022/2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

“30” серпня 2022 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Марченко І. С., к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри
Міжнародних економічних відносин ім. Артура Голікова

Протокол від “” серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Надія КОЗАКОВА

Програму погоджено

гарант освітньої програми "Міжнародні відносини"

(підпис)

Євгенія СОЛОВИХ

Програму погоджено науково-методичною комісією
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “29” серпня 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Світова економіка” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напрямку) 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

освітні програми Міжнародні відносини

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:

Надати студентам знання сучасної структури, розміщення та розвитку світової економіки.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

- формування наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному. СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

1.3. Кількість кредитів 4

1.4. Загальна кількість годин 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	
Семестр	
3-й	
Лекції	

32 год.	
Практичні, семінарські заняття	
практичні заняття – 16 год. семінарські заняття – 16 год.	
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	
56 год.	

1.6. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

PH03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

PH06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

PH11. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

PH13. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Світова економіка як цілісна територіальна соціально-економічна система

Тема 1. Процес формування світового господарства.

Поняття світового господарства. Процес його формування і етапи розвитку. Характеристика основних груп країн, що входять до світового господарства. Показники їх економічного потенціалу та рівня розвитку. Моделі світової економіки.

Тема 2. Функціональна структура світової економіки.

Структурні складові механізму світової економіки. ТНК, державні і інтеграційні об'єднання, міжнародні організації. Міжнародне регулювання світової економіки. Інституціональна основа регулювання у сфері міжнародної торгівлі і валютно-кредитних відносин. Велика сімка як інститут регулювання світової економіки. Світовий економічний порядок: зміст, структура, еволюція. Новий міжнародний економічний порядок.

Тема 3. Ресурсний потенціал світової економіки.

Поняття ресурсного потенціалу світової економіки. Структура ресурсного потенціалу. Сировинні ресурси та їх роль в розвитку світової економіки. Головні види сировинних ресурсів. Нерівномірність розміщення сировинних ресурсів. НТР і сировинні ресурси. Людський потенціал. Значення людських ресурсів в умовах сучасної НТР. Поняття людського капіталу. Особливості демографічної ситуації в різних регіонах.

Тема 4. Транснаціоналізація і глобальна трансформація світової економіки.

Поняття та сутність глобальної трансформації світового господарства. Взаємозалежність – головна риса процесу глобалізації. Глобалізація та регіоналізація. Глобальні виклики світової економіки. НТР і глобальна трансформація світової економіки. НТР і структурні зрушення в світовому господарстві. Глобальні проблеми сучасності. Основні прояви загострення екологічних та енергетичних глобальних проблем. Шляхи

послаблення їх гостроти. Конкурентоспроможність країн. Критерії та оцінки конкурентоспроможності.

Розділ 2. Національні економіки різних типів країн світу.

Тема 1. Економіка розвинених країн світу.

Загальна характеристика країн, що входять до складу ОЕСР. Основні ознаки індустріально розвинених країн. Рівень економічного розвитку індустріальних країн Заходу. Економічне регулювання. Державна власність. Регулювання суспільних відносин. Сучасні пріоритети економічної політики. Основні напрямлення зовнішньоекономічної стратегії і політики промислово розвинених країн на початку ХХІ ст. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків України.

Тема 2. Країни, що розвиваються. Загальна характеристика економіки.

Поняття країн, що розвиваються. Типологія : основні ресурси, ознаки і групи країн, що розвиваються. Місце у всесвітньому господарстві, світовому промисловому і сільськогосподарському виробництві, товарообміні. Основні напрями, проблеми та суперечності економічного розвитку. Роль і співвідношення державного сектору економіки, ТНК і національного капіталу у системі відтворення. Іноземні інвестиції. Криза заборгованості. Особливості розвитку інтеграційних процесів. Імперативи внутрішніх соціально-економічних перетворень в країнах, що розвиваються, для подолання відсталості. Загальноекономічна характеристика країн Азії, Африки і Латинської Америки.

Тема 3. Нові індустріальні країни у всесвітньому господарстві.

Суть поняття НІК, їх класифікація, етапи розвитку та роль у світовій економіці. Структура і пріоритети науково-технічного та господарського розвитку. Передумови, закономірності і критерії зміни етапів НТР у контексті розвитку економік НІК. Державна і компаративна інвестиційна політика в НІК. НІК у міжнародному і регіональному поділі праці. Можливості розповсюдження моделей економічного розвитку НІК серед інших країн, що розвиваються.

Тема 4. Економіка перехідних суспільств.

Сутність і структура економічної системи. Загальна характеристика економіки, господарського механізму і науково-технічного потенціалу постсоціалістичних країн. Основні напрямки переходу до ринкової економіки. Сутність концептуальних змін в економічній політиці. Розвиток відносин власності. Демоніполізація економіки. Структура та інвестиційна політика: зміна пріоритетів. Економіка і господарські реформи: інертність проти динаміки.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с.р		л	п	лаб	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Світова економіка як цілісна територіальна соціально економічна система.												
Тема 1. Процес формування світового господарства.	15	4	4			7						
Тема 2. Функціональна структура світової економіки.	15	4	4			7						

Тема 3. Ресурсний потенціал світової економіки.	15	4	4			7						
Тема 4. Транснаціоналізація і глобальна трансформація світової економіки.	15	4	4			7						
Разом за розділом 1	60	16	16			28						
Розділ 2. Національні економіки різних типів країн світу.												
Тема 1. Економіка розвинених країн світу.	15	4	4			7						
Тема 2. Країни, що розвиваються. Загальна характеристика економіки.	15	4	4			7						
Тема 3. Нові індустріальні країни у всесвітньому господарстві.	15	4	4			7						
Тема 4. Економіка перехідних суспільств.	15	4	4			7						
Разом за розділом 2	60	16	16			28						
Усього годин	120	32	32			56						

4. Темі семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Практичні заняття:	
1	Процес формування світового господарства.	2
2	Валовий та національний дохід країн у світовій економіці.	2
3	Функціональна структура світової економіки.	2
4	Ресурсний потенціал світової економіки.	2
5	Економіка розвинених країн світу.	2
6	Країни, що розвиваються. Загальна характеристика економіки.	2
7	Нові індустріальні країни у всесвітньому господарстві.	2
8	Економіка перехідних суспільств.	2
	Разом	16

Семінарські заняття:		
1	Забезпеченість факторами виробництва країн світу у розрізі соціально-економічних типів країн.	2
2	Протиріччя у розвитку світової економіки.	2
3	Глобальна трансформація світової економіки.	2
4	Процес транснаціоналізації світової економіки.	2
5	Соціально-економічна модель економічно розвинених країн світу.	2
6	Особливості найбільш перспективних країн, що розвиваються.	2
7	Економіка невеликих розвинених країн.	2
8	Напрями інтеграції перехідних країн в світову економіку.	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Підготовка доповіді на семінарському занятті за темою «Процес формування світового господарства». Робота з відповідною літературою. Підготовка та оформлення таблиці «Етапи еволюції світового господарства».	7	
2	Виконання підготовчої роботи до семінарського заняття на задану тему «Забезпеченість факторами виробництва країн світу у розрізі соціально-економічних типів країн». Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу за темою «Функціональна структура світової економіки».	7	
3	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу «Ресурсний потенціал світової економіки». Поглиблення знань з даного питання самостійно за допомогою вивчення рекомендованих літературних джерел. Збір та обробка статистичної інформації для виконання індивідуальних завдань «Валовий та національний дохід країн у світовій економіці», «Вплив світової ціни фактора виробництва на рівень розвитку економіки».	7	
4	Підготовка до письмового контроль знань студентів за в рамках теми «Транснаціоналізація і глобальна трансформація світової економіки» в формі есе на тему: «Позитивні і негативні напрями впливу глобалізації на розвинені / що, розвиваються економіки країн світу», опрацювання літератури за даною тематикою.	7	
5	Опрацювання та підготовка огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей за темою «Соціально-економічна модель економічно розвинених країн світу». Збір та обробка даних для виконання статистико-аналітичного завдання «Динаміка глобальної конкурентоспроможності розвинених країн в світовій економіці та факторів впливу на неї (на прикладі країни-члена ОЕСР)».	7	
6	Підготовка до семінару за вивченою темою «Особливості економік найбільш перспективних країн що розвиваються». Опрацювання літературних джерел згідно неї. Збір та обробка даних для виконання статистико-аналітичного завдання	7	

	«Динаміка глобальної конкурентоспроможності країн, що розвиваються в світовій економіці та факторів впливу на неї (на прикладі окремо взятої економіки світу)».		
7	Аналіз, синтез, порівняння закономірностей розвитку нових індустріальних країн у друкованих джерелах інформації, з метою підготовки відповідей на поставлені напередодні запитання в рамках теми.	7	
8	Підготовка наукової доповіді за заданою темою: «Шляхи та бар'єри інтеграції економіки України до світової господарчої системи». Збір та опрацювання необхідної літератури та аналітичних даних. Систематизація вивченого матеріалу перед іспитом.	7	
	Разом	56	

6. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Світова економіка» застосовуються наступні методи контролю: усний та письмовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування, або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення балів, при отриманні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєнням тем (поточний контроль) контролюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння змістових розділів (проміжний контроль) – на практичних та семінарських підсумкових заняттях.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- виконання індивідуальних аналітичних робіт;
- виконання творчих завдань (підготовка і виступ з презентацією);

Поточний контроль є складовою системи організації навчального процесу. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь, практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40 (для студентів денної форми навчання). Час виконання – до 80 хвилин. Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання – 10 балів

Творче питання – 10 балів

Тести – 20 балів (10 тестових завдань x 2 бали)

За бажанням студент має можливість обрати тестову форму екзаменаційного білета (білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь).

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження обмежень з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі (білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Світова економіка», режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1485>.

7. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Екзамен	Сума	
Розділ 1				Розділ 2						Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
30				30				60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

За результатами семестру студентом може бути отримано 60 балів. З них:

Активна участь в роботі на семінарах – до 5 балів.

Підготовка і виступ з доповіддю на семінарському занятті – до 10 балів.

Виконання статистико-аналітичного завдання на практичному занятті – до 15 балів: з оцінкою «відмінно» – 13-15 балів, з оцінкою «добре» – 10-12 балів; з оцінкою «задовільно» – 5-9 балів.

Умовою допуску студента до екзаменаційної роботи вважається наявність не менше 25 балів, накопичених протягом навчального семестру.

За результатами екзаменаційної роботи студентом може бути отримано 40 балів. З них:

Виконання тестового завдання – 20 балів (10 тестових завдань по 2 бали).

Розгорнута відповідь на відкриті теоретичні питання – 20 балів (2 відкритих питання по 10 балів).

Оцінювання за 4-бальною системою за національною шкалою:

Оцінку «відмінно» ставлять, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладанням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент засвоює системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка «добре». Теоретичні запитання розкрито повністю, програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичне завдання виконано взагалі правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка «задовільно». Теоретичні питання розкриті не повністю, з суттєвими помилками. При виконанні практичного завдання студент припускається значної кількості помилок та зустрічається зі значними труднощами.

Оцінка «незадовільно». Теоретичні питання не розкриті. Студент не може виконати практичні завдання, виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

8. Рекомендована література

Основна література

1. Світова економіка: підручник / за ред. А.П. Голикова, О.А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 268 с.
2. География мирового хозяйства: Учебное пособие / Голиков А. П., Грицак Ю. П., Казакова Н. А., Сидоров В.И.; под ред. А.П. Голикова. К. : Центр учебной литературы, 2008. 212 с.
3. Голиков А. П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2006. 144 с.
4. Економіка зарубіжних країн: Навч. Посібник / Голиков А. П., Дейнека О. Г., Позднякова Л. О., Черномаз П. О. К. : Центр учбової літератури, 2008. 464 с.
5. Голиков А. П., Довгаль О. А. Міжнародні економічні відносини: підручник. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 464 с.
6. Економіка зарубіжних країн : навч. посіб. / О. Є. Кузьмін, Л. І. Чернобай, А. О. Босак, М. В. Кізло; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Л. : Вид-во Нац. ун-ту "Львів. політехніка", 2010. 408 с.
7. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н. Б. К. : Знання, 2008. 406 с.
8. Лук'яненко Д. Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності: монографія. К. : КНЕУ, 2005. 204 с.
9. Килин О. В. Світова економіка : навч. Посіб. Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2014. 335 с.
10. Світова економіка : підручник для студ. екон. спец. ВНЗ / А. С. Філіпенко [та ін.]; голов. ред. С. В. Головка. К. : Либідь, 2007. 638 с.
11. Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації : колект. моногр. / за ред. А. П. Голикова, О. А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 316 с.
12. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: теорія : підруч. для студ. економ. спец. вищ. навч. закл. К. : Либідь, 2008. 408 с.

Допоміжна література

1. Голиков А. П., Черномаз П. А. Международные экономические термины: словарь – справочник. Учебное пособие. К. : Центр учебной литературы, 2008. 376 с.
2. Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н. Б. Економічні відносини : навч. посіб. К. : Знання, 2008. 406 с.
3. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / Є. І. Войнова [та ін.]; за ред. проф. С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса : ОНУ, 2015. 304 с.
4. Світова економіка і міжнародні відносини: понятійно-термінол. слов. / Н. І. Галан [та ін.]; за ред. І. Л. Сазонця; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Донецьк : Юго-Восток, 2010. 557 с.
5. Юрченко С.А. Инфраструктура мира: Учебное пособие. Х. : ХНУ имени В.Н. Каразина, 2006. 328 с.

9. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Eurostat [Електронний ресурс]. – URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/>

2. The World Bank [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.worldbank.org/>
3. UNCTAD statistics [Електронний ресурс]. – URL: <http://unctadstat.unctad.org/>
4. World Economic Forum [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.weforum.org/>
5. World Trade Organization. Report by the Secretariat [Електронний ресурс]. – URL: http://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s211-00_e.doc
6. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.rada.gov.ua/>
7. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

10. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непереборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора/проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Світова економіка», режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1485>.